

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЕКОЛОГО-МЕЛІОРАТИВНОГО СТАНУ ОСУШУВАЛЬНИХ ЗЕМЕЛЬ

Вінський В.В., студент 4 курсу,

Скрипніченко С.В., доц., к. с-г. н.

Житомирського державного технологічного університету, м. Житомир, вул. Чуднівська, 103
vlad-vinskiy@yandex.ru

Особливістю осушуваних ґрунтів є наявність природної та антропогенної (техногенної) складових у внутрішній структурі. Іншими словами, осушуваним землям притаманні два основні аспекти – сільськогосподарський та природоохоронний. Отже, кінцевою метою нашого господарювання на осушуваних землях є створення такого їхнього стану, який відповідав би вимогам, щодо задоволення наших потреб у сільськогосподарській продукції за умови підтримання сталого і сприятливого розвитку природних підсистем. Така мета відповідала б екологічно збалансованій системі з відповідно розробленими критеріями оцінки (див. рис.1).

Рис.1. Оцінювальні критерії та показники оцінки стану осушених земель

З метою врахування зазначених факторів слід уже на стадії проектування, маючи вихідні дані польових обстежень та моніторингу об'єкта осушення, оцінити не тільки економічну вигоду від меліорації, а й соціальну та можливі негативні екологічні наслідки. З цією метою ведеться прогнозування зміни стану меліорованої території. Це означає, що економічне обґрунтування меліоративних робіт повинно обов'язково комплексно пов'язуватися з екологічними наслідками. Це складне питання може бути успішно вирішено за використанням агроенергетичних принципів розрахунку на основі багаторічних моніторингових досліджень на осушуваних землях гумідної зони.

Щодо регулювання водного режиму ґрунту конкретної території, то осушення слід розглядати не як відведення води, а як засіб управління водним режимом взаємозв'язаних екосистем на басейновому рівні (басейн струмка, річки, озера). У зв'язку з цим, у кожному конкретному випадку при проектуванні осушувальної системи – необхідно проводити аналіз, хоча б у трьох аспектах: а) які можливі напрями будуть набирати природні процеси; б) яка інтенсивність даних напрямів; в) яка ступінь поширення наслідків змінених природних процесів. Важче при цьому оцінити наслідки осушення на віддалену перспективу, тому що значна частина змін природного середовища, які відбуваються у просторі і часі, залишаються невизначеними. Осушення боліт і перезволожених земель не можна розглядати вузько, його проведення тісно пов'язано з проблемою охорони довкілля і є явищем соціальним, таким, що стосується багатьох галузей народного господарства і життя людини загалом.

Не слід нехтувати важливістю проектування мозаїчної структури меліоративного ландшафту з різними природоохоронними об'єктами. Концепція «великого поля» не завжди є економічно вивіреною. Все більшого значення набуває екологічно-енергетична оцінка близьких і віддалених результатів осушувальних меліорацій. При проектуванні таких робіт, слід зіставляти економічний ефект і втрати, які будуть завдані довкіллю. Аналіз проведених досліджень свідчить, що сільськогосподарське використання осушуваних торфових ґрунтів повинно базуватися на введенні травопільної системи землеробства, де багаторічні трави в структурі посівних площ становлять 70-80% або одна-дві однорічні культури у 8-9-пільних сівознах.